

Asia: VN/813/2020 - VM015:00/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Asian tausta

Valtiovarainministeriö on valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain, rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain 6 §:n muuttamisesta.

Muutokset liittyvät neljännen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuihin puutteisiin, sekä tarpeeseen yhteen sovittaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan sääntelyä OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän FATF:n suositusten kanssa. Näkemyksiä lainsäädännön muutostarpeista on tiedusteltu myös valvontaviranomaisilta, ilmoitusvelvollisilta ja rahanpesun selvittelykeskukselta. Esityksessä ehdotetaan lakimuutoksia vain teknisluontoisien muutostarpeiden osalta, joiden on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2021. Osa muista muutostarpeista on tarkoitus käsitellä erikseen asetettavassa työryhmässä.

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä esitetään lakiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä mm.:

- täsmennettäväksi määritelmää ulkomaisesta trustista lisäämällä siihen trustin kaltaiset oikeudelliset järjestelyt sekä täsmennettäväksi määritelmää ulkomaisen trustin tosiallisesta edunsaajasta;
- lisättäväksi lain määritelmiin käsite pöytälaatikkopankki;
- tarkennettavaksi määritelmää poliittisesti vaikutusvaltaisesta henkilöstä siltä osin, kun kyseessä ovat henkilöt, joiden julkisesti merkittävässä tehtävässä toimiminen on päättynyt (tehtävästä on kulunut vuosi tai vähemmän), sekä toisaalta laajennettavaksi määritelmää kattamaan ei pelkästään kokonaan vaan myös valtion osaksi omistamien yritysten hallinto-, johto- ja valvontaelimen jäseniä;
- täydennettäväksi säännöstä ilmoitusvelvollisen riskiarviosta;
- lisättäväksi säännökseen asiakkaan tunnistamisesta ja henkilöllisyyden todentamisesta nimenomainen kieltäminen perustaa ja ylläpitää anonyymeja tai tekaistuilla nimillä toimivia asiakassuhteita, sekä vaatimus, jonka mukaan satunnaisessa asiakassuhteessa asiakkaan tunnistamisen ja henkilöllisyyden todentamisen velvollisuuden raja olisi tuhannen euron varainsiirto silloin, kun on kyse virtuaalivaluuttavarainsiirrosta;
- lisättäväksi säännökseen tosiallisen edunsaajan tunnistamisesta säädettäväksi myös ilmoitusvelvollisten velvollisuudesta pitää kirjaa tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan määrittämiseksi toteutetuista toimituksista;
- muutettavaksi säännöstä epäilyttäviä liiketoimia koskevasta salassapitovelvollisuudesta ja salassapitovelvollisuutta koskevista poikkeuksista niin, että tietojenvaihto epäilyttäviä liiketoimia koskevista ilmoituksista kattaa koko konsernin;
- muutettavaksi 6 luvun yhteisön velvollisuutta pitää yllä tosiasiallisia edunsaajiaan koskevia tietoja koskevaa säännöstä niin, että rahanpesulain mukaisten valvontaviranomaisten ja rahanpesun selvittelykeskuksen tulee päästä tosiasiallisia edunsaajia koskeviin tietoihin ilman aiheetonta viivytystä;

- sekä säädettäväksi eräistä muista täydennyksistä asiakkaan tuntemisveloitteeseen ja tietojen säilyttämiseen liittyen.

Esitettyjen muutosten vaikutukset yrityksiin

Esityksellä ei ole arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia yrityksiin, sillä muutokset ovat pääosin teknisiä ja lähinnä selventävät voimassa olevia säännöksiä liittyen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen, mikä on omiaan sujuvoittamaan velvoitteiden soveltamista. On kuitenkin arvioitu, että esityksellä voi olla jonkinlaisia taloudellisia vaikutuksia ilmoitusvelvollisina toimiviin yrityksiin, koska erityisesti ilmoitusvelvollisten on tarkistettava ja päivitettävä toimintatapojaan. Suomessa on arvioitu olevan kymmeniä tuhansia ilmoitusvelvollisiksi luokiteltavia yrityksiä, jotka toimivat eri sektoreilla (mm. luottolaitokset, kirjanpito tehtäviä toimeksiannosta hoitavat, tilintarkastajat, kiinteistövälitysliikkeet). Mahdollisten vaikutusten on todettu voivan erota suuresti eri yritysten kohdalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kansallisen sääntelyn yhteensovittamista kansainvälisten vaatimusten ja suositusten kanssa. Ministeriö kuitenkin korostaa tarvetta luoda selkeä ja toimiva sääntelykokonaisuus, jotta mahdollistetaan lainsäädännön yhdenmukainen soveltaminen ja vähennetään tulkinnanvaraisuuden aiheuttamaa taakkaa lukuisille rahanpesulainsäädännön mukaisille ilmoitusvelvollisille ja yrityksille. Selkeä ja toimiva sääntelykokonaisuus on myös omiaan tehostamaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntatyötä. Esitetyt lainsäädäntömuutokset näyttäisivät toteuttavan edellä mainittuja tavoitteita. Sääntelyn selkeyden ja sujuvoittamisen näkökulmasta ministeriö näkisi kuitenkin tarpeellisena harkita joitakin lakiesityksissä käytettyjä termejä, kuten rahanpesun selvittelykeskuksesta annetun lain 4 §:ssä mainittu ”johtaja”, ja mahdollisesti tarkentaa lain esitöissä veloitettujen joukkoa. Rahanpesulakiin ehdotetun 3 luvun 3 §:n ”yhteisösäännöt” voisi puolestaan harkita muutettavaksi yhdenmukaiseksi 1 luvun 5 §:ssä käytetyn terminologian kanssa. Ministeriö pitää myös tärkeänä, että valmistelua jatkettaessa kiinnitetään riittävästi huomioita vaikutusarviointiin. Muilta osin ministeriöllä ei ole huomautettavaa esitetyistä muutoksista.

Antti Neimala

ylivohtaja

Nadine Hellberg-Lindqvist

johtava asiantuntija

Neimala Antti
Työ- ja elinkeinoministeriö

Hellberg-Lindqvist Nadine
Työ- ja elinkeinoministeriö